

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของเรื่องที่จะศึกษา

ข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชที่กำลังได้รับความนิยมจากเกษตรกร ทั้งนี้เพราะมีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น โดยใช้เวลาในการเพาะปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวเสร็จประมาณ 50-60 วัน ซึ่งทำให้เกษตรกรสามารถปลูกได้ถึงปีละ 4-5 ครั้งถ้าท้องที่นั้นมีน้ำสำหรับการเพาะปลูกอย่างเพียงพอ ข้าวโพดฝักอ่อนนี้มีการปลูกเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมทำข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องและขายเป็นผักสดโดยบรรจุใส่ถุงพลาสติกหลังจากที่ปอกเปลือกแล้ว แนวโน้มของการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี เนื่องจากความนิยมในการบริโภคข้าวโพดฝักอ่อนเป็นอาหารมีเพิ่มมากขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ ประเทศไทยเริ่มส่งข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องเป็นสินค้าออกสู่ตลาดโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 และส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนข้าวโพดฝักอ่อนที่ปอกเปลือกแล้วบรรจุใส่ถุงพลาสติกก็มีการส่งไปขายยังประเทศใกล้เคียงด้วย เช่น ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ฮ่องกง การส่งออกดังกล่าวสามารถทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยปีละหลายล้านบาท จะเห็นว่าข้าวโพดฝักอ่อนสามารถจำหน่ายได้ดีทั้งตลาดภายในและภายนอกประเทศ จึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรมีแนวโน้มที่จะขยายพื้นที่ปลูกให้มากขึ้น ทั้งยังมีเกษตรกรรายใหม่เกิดขึ้นมากด้วย ทางด้านรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อน นับว่าอยู่ในเกณฑ์ดีโดยเฉลี่ยประมาณ 700-800 บาทต่อไร่ต่อการปลูกหนึ่งครั้ง หรือประมาณ 2,800-3,200 บาทต่อไร่ต่อปี

ข้าวโพดฝักอ่อนปลูกกันมากในภาคกลาง ซึ่งคิดเป็น 80 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนทั้งหมดในประเทศ โดยปลูกในพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร อำเภอนครชัยศรี และอำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม และเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ด้วยเหตุที่จังหวัดสมุทรสาคร มีเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนเป็นจำนวนมากและปลูกอย่างเป็นลำเป็นสัน แม้ว่าในบางท้องที่ เช่น ตำบลบ้านแพ้ว ตำบลบ้านเกาะ เขตอำเภอเมือง จะมีปัญหาเรื่องน้ำทะเลขึ้นถึงพื้นที่ปลูก ทำให้เกษตรกรต้องหยุดปลูกในช่วง

ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน จึงเป็นจุดสนใจที่ทำให้ผู้วิจัยเลือกจังหวัดสมุทรสาคร เป็นแหล่งศึกษา โดยจะศึกษาควบคู่กับการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนที่จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีพื้นที่ใกล้เคียง กับจังหวัดสมุทรสาคร แต่ไม่มีปัญหาน้ำทะเล และเป็นจังหวัดที่มีเกษตรกรปลูกข้าวโพดฝักอ่อนมาก เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อจะวิเคราะห์ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

จากการสำรวจพบว่า การรวบรวมต้นทุนการปลูกของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อน โดยนักส่งเสริมการเกษตรและนักวิชาการเกษตรนั้นยังไม่ถูกต้อง เพราะจากข้อมูลที่มีอยู่ ปรากฏว่ามีข้อมูล 2 ชุด แต่ละชุดมีต้นทุนการปลูกแตกต่างกันทั้งรายละเอียดของรายการและ จำนวนเงิน ค่าใช้จ่ายที่รวบรวมไว้ก็มีได้ทำการแบ่งแยกเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ซึ่งไม่ เป็นไปตามหลักการทางการบัญชีต้นทุน อันจะนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และตัดสินใจต่อไป นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายบางอย่างไม่ได้ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการปลูกด้วย เช่น ค่ายก ร่องทำแปลงปลูกในครั้งแรก ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือเครื่องใช้ ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ ทำให้ต้นทุนการปลูกที่คำนวณได้ขาดความสมบูรณ์ ดังนั้น จึงเห็นควรว่าน่าจะมีการ ศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนว่า ต้นทุนการปลูกควรจะประกอบด้วยอะไร และเป็น มูลค่าเท่าใด ซึ่งวิทยานิพนธ์นี้จะเสนอวิธีการคิดต้นทุนการปลูกตามระบบบัญชีต้นทุน และคำนวณหา ผลตอบแทนที่เกษตรกรพึงจะได้รับด้วย

นอกจากนั้นผู้วิจัยจะวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่คาดว่าจะมีส่วนช่วยลดต้นทุนการปลูกข้าวโพด ฝักอ่อนได้ เช่น พันธุ์ที่ใช้ปลูก การใช้ปุ๋ย และชนิดของปุ๋ย วิธีการปลูกและการดูแลปฏิบัติรักษา ตลอดจนการเก็บเกี่ยว ซึ่งถ้าเกษตรกรมีการปฏิบัติอย่างถูกต้องก็จะสามารถลดต้นทุนการปลูกได้ อย่างมาก และจะได้กล่าวถึงปัญหาในการปลูกที่จะทำให้ต้นทุนสูงกว่าที่ควรจะเป็น เช่น การเกิด โรคระบาดจะทำให้ได้ผลผลิตไม่ดี ซึ่งทางกรมวิชาการเกษตรได้ทำการค้นคว้าและวิจัยหาทาง ป้องกันโดยใช้พันธุ์ที่ทนทานต่อโรคได้ และแนะนำให้มีการใช้สารเคมีจำกัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาต้นทุนการปลูกและผลตอบแทนจากการลงทุนของเกษตรกรผู้ปลูก ข้าวโพดฝักอ่อน

2. เพื่อศึกษาถึงข้อบกพร่องและอุปสรรคในการปลูก พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีแก้ไข
3. เพื่อให้ทราบถึงตลาดที่เป็นแหล่งจำหน่ายข้าวโพดฝักอ่อนทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการลงทุน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ เลือกลอบตามเกษตรกรดังนี้

1. จังหวัดสมุทรสาคร ในพื้นที่ตำบลบ้านเกาะ และตำบลอำแพง เขตอำเภอมือง ตำบลสวนหลวง ตำบลกระทุ่มแบน ตำบลบางยาง ตำบลท่าเสา และตำบลหนองนกไข่ เขตอำเภอกะทุ่มแบน
2. จังหวัดนครปฐม ในพื้นที่ตำบลขุนแก้ว ตำบลนครชัยศรี ตำบลหอมเกร็ด ตำบลท่ากระชับ และตำบลบางช้าง เขตอำเภอนครชัยศรี ตำบลคลองใหม่ เขตอำเภอสสามพราน

การศึกษาทั้งหมดแบ่งสาระสำคัญได้ดังนี้ คือ

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับข้าวโพดฝักอ่อนโดยทั่ว ๆ ไป เช่น ประวัติความเป็นมา ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ชนิดและพันธุ์
- บทที่ 3 ศึกษาถึงขั้นตอนในการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน การบำรุงรักษา การป้องกัน และกำจัดศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยว
- บทที่ 4 ศึกษาถึงต้นทุนการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน โดยวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายทุก ๆ รายการ
- บทที่ 5 ศึกษาถึงผลตอบแทนจากการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน
- บทที่ 6 ศึกษาถึงตลาดและการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อน
- บทที่ 7 สรุป ปัญหาและข้อเสนอแนะ

วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการค้นคว้าและวิจัย ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน ซึ่งข้อมูลได้มาจาก 2 แหล่งคือ

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการออกแบบสอบถาม และทำการสอบถามเกษตรกรโดยตรงในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม และสอบถามจากพ่อค้ารายใหญ่ที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในเขตจังหวัดทั้งสอง

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากเอกสารและหนังสือต่าง ๆ เกี่ยวกับข้าวโพดฝักอ่อน และจากข้อมูลที่รวบรวมโดยสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันวิจัยพืชไร่ สาขาข้าวโพดข้างฟาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสาคร สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม สำนักงานเกษตรอำเภอกะทู้แม่แบน สำนักงานเกษตรอำเภอนครชัยศรี และสำนักงานเกษตรอำเภอสสามพราน

2. ศึกษาวิธีการคิดต้นทุนการปลูกตามระบบบัญชีต้นทุน และการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชี เพื่อคำนวณต้นทุนการปลูกและผลตอบแทนที่แท้จริงและที่ควรจะเป็น

3. วิเคราะห์ปัญหาจากการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนและให้ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้เริ่มต้นศึกษาประวัติความเป็นมา ความรู้เบื้องต้นในการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน กรรมวิธีของการปลูก การดูแลรักษา การใช้ปุ๋ย การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช วิธีการคำนวณต้นทุนการปลูก และผลตอบแทนจากการปลูก รวมทั้งศึกษาด้านการตลาดของข้าวโพดฝักอ่อนจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้รับคำแนะนำจากนักวิชาการเกษตรของกรมวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ จากนั้นจึงเริ่มออกสำรวจต้นทุนการปลูกจากเกษตรกรในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดนครปฐม ซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา โดยใช้แบบสำรวจและการสอบถามโดยตรง (ภาคผนวก)

การสำรวจนี้มีปัญหาในการรวบรวมและวิเคราะห์ต้นทุนอย่างมาก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการจดบันทึกรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นไว้ ต้องอาศัยความจำ และการประมาณเข้าช่วย ดังนั้นข้อมูลที่แท้จริงอาจคลาดเคลื่อนไปบ้าง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาปรับปรุงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด โดยอาศัยข้อเท็จจริงและการศึกษาเพิ่มเติม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. เกษตรกรจะได้ทราบถึงต้นทุนการปลูกและผลตอบแทนที่จะได้รับอย่างถูกต้อง ตลอดจนทราบถึงข้อบกพร่องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ในการปลูก พร้อมทั้งวิธีแก้ไข
2. ทางสถาบันวิจัยพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร จะได้อาศัยข้อมูลที่ได้ประกอบกับ วิชาการเกษตร เพื่อทำการแนะนำและส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนกันมากขึ้นต่อไป
3. ผู้ที่สนใจโดยทั่วไปจะได้รับความรู้เกี่ยวกับข้าวโพดฝักอ่อน ได้ทราบถึงต้นทุนการปลูกที่เกิดขึ้น ผลตอบแทนที่จะได้รับ คุณค่าทางโภชนาการ และรายได้ที่เกษตรกร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้รับ